

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

EMBERI JOGOK EURÓPAI BÍRÓSÁGA
MÁSODIK SZEKCIÓ

PANYIK kontra MAGYARORSZÁG ÜGY

(12748/06. sz. kérelem)

ÍTÉLET

STRASBOURG

2011. július 12.

Ezen határozat az Egyezmény 44. cikkének 2. bekezdésében foglalt körülmények beálltával válik véglegessé. Szerkesztői változtatás alá eshet.

A Panyik kontra Magyarország ügyben,

az Emberi Jogok Európai Bírósága (Második Szekció) Kamaraként tartott ülésén, melynek tagjai voltak:

Françoise Tulkens, *Elnök*,
Danutė Jočienė,
David Thór Björgvinsson,
Dragoljub Popović,
Sajó András,
Kristina Pardalos,
Guido Raimondi, *bírák*

és Stanley Naismith, *Szekció Hivatalvezető*

2011. június 21-i zárt ülésén lefolytatott tanácskozását követően az azon időpontban elfogadott alábbi ítéletet hozza:

AZ ELJÁRÁS

1. Az ügy alapja egy, a Magyar Köztársaság ellen benyújtott kérelem (12748/06. sz.), amelyet az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló Egyezmény („az Egyezmény”) 34. cikke alapján egy magyar állampolgár, Panyik Tibor („a kérelmező”) 2006. március 20-án terjesztett a Bíróság elé.

2. A jogsegélyben részesített kérelmezőt Lanczner G., Tatabányán praktizáló ügyvéd képviselte. A Magyar Kormányt („a Kormány”) Hölzl L. Képviselő képviselte a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztériumból.

3. 2010. március 9-én a Bíróság úgy határozott, hogy a Megyei Bíróság elfogultságával kapcsolatos panaszt közli a Kormánnyal. A kérelmező többi panaszát a Bíróság elfogadhatatlanná nyilvánította.

A TÉNYEK**AZ ÜGY KÖRÜLMÉNYEI**

4. A kérelmező 1954-ben született és Tatán él.

5. A kérelmező korábbi munkáltatója kérelmére a Tatai Városi Bíróság 2002. november 7-én megközelítőleg 42.000 Ft összegre fizetési meghagyást bocsátott ki a kérelmező ellen, aki ügyvéd. Ellentmondás folytán az ügy polgári perré alakult.

6. 2002. december 17-én az ügyet áttették a Komáromi Városi Bírósághoz, mivel a területileg illetékes Tatai Városi Bíróság bírái a

kérelmező Városi Bírósághoz kötődő jogi praxisa miatt elfogultnak nyilvánították magukat.

7. A Komáromi Városi Bíróság 2005. április 19-én a felperes javára döntött. A kérelmező fellebbezett.

8. A Komárom-Esztergom Megyei Bíróság előtt folyó eljárásban a három bíróból álló tanács - dr. D.-t és dr. K.-t is beleértve - 2005. július 4-én elfogultságot jelentett be. Indoklásuk szerint:

„Tekintettel arra, hogy az alperes a megyében ügyvédként tevékenykedik, [és] vele munkakapcsolatban állunk, a jogvita pártatlan elbírálása érdekében indokoltnak találjuk, hogy az ügyben másik megyei bíróság járjon el.”

Az ügyet áttették ugyanazon bíróságon belül egy másik tanácshoz.

9. 2005. október 11-én a kérelmező kizárási indítványt nyújtott be a második tanáccsal szemben, ezt követően pedig indítványát az egész bíróságra kiterjesztette. Észrevételezte, hogy a tanács elnöke, dr. V., a vele szemben korábban lefolytatott két másik ügyben napi munkakapcsolatuk okán már elfogultságot jelentett be. Ezen eljárások egyikében dr. D. is elfogultnak nyilvánította magát.

10. 2006. január 26-án a Győri Ítéltábla elutasította a kérelmező kizárási indítványát. Az Ítéltábla felhívta a figyelmet arra, hogy a tanács bírái a bíróság két másik bírójával együtt elfogulatlanak nyilvánították magukat. Az Ítéltábla továbbá úgy érvelt, hogy:

„... Az elfogultságot azonban csak olyan tények, körülmények alapo-zhatják meg, amelyekből objektíve, okszerűen következik, hogy a pártatlan elbírálás nem biztosított. Az öt bíró elfogulatlanságot rögzítő nyilatkozatával szemben az alperes által felhozott indok az elfogultság megállapítására nem alkalmas.”

11. Ezt követően a kérelmező újabb kizárási indítványt nyújtott be a tanács elnöke, dr. V. bíró ellen. Az előzmények ellenére dr. V. ismét megerősítette, hogy elfogulatlan. Ezért a Megyei Bíróság megállapította, hogy az ítélethozatalnak nincs akadálya, ugyanakkor elrendelte a panasz fellebbviteli bírósághoz történő felterjesztését. A panaszt azonban végül a Megyei Bíróság egy másik tanácsa vizsgálta meg (ld. alábbi 13. bekezdés).

12. 2006. március 14-én a Megyei Bíróság három bíróból álló tanácsa dr. V. elnöklő bíró vezetésével hatályában fenntartotta az elsőfokú ítéletet. A határozatot 2006. május 23-án kézbesítették a kérelmező számára.

13. 2006. április 21-én a Megyei Bíróság egy másik tanácsa - amelynek elnöke dr. D. volt, és amely dr. K.-t is magában foglalta - elutasította a kérelmező dr. V. ellen benyújtott második kizárási indítványát. A tanács érvelése szerint

„Amennyiben a Polgári perrendtartás 13.§ (1) bekezdés e) pontja szerinti kizárási okot a fél jelenti be, a bíró azonban nem tartja elfogultnak magát az ügyben, akkor arról kell megbizonyosodni, hogy az elfogultság bizonyítására előterjesztett indokok [és] tények valóban indokolják-e a bíró kizárását... Jogilag nem releváns, hogy egy korábbi, más típusú ügyben a bíró már hozzájárult saját kizárásához. A törvényi rendelkezések alapján a bíró akkor tekintendő elfogultnak, hogyha tőle az ügy

tárgyilagos megítélése valamilyen okból nem várható. Abból a tényből, hogy az alperes már terjesztett elő elfogultsági kifogást a bíróság vagy a bíróság egyes bírái ellen, nem következik szükségszerűen, hogy az érintett bírák elfogulttá váltak a féllel szemben. A jelen ügygel összefüggésben az alperes semmilyen konkrét alapot vagy indokot nem jelölt meg arra vonatkozóan, hogy a tanács elnökétől a jelen ügy pártatlan elbírálása nem várható. Továbbá, figyelemmel arra, hogy az alperes nem terjesztett elő kizárási indítványt a tanács két [másik] tagja ellen, a Megyei Bíróság elutasítja a kizárási indítványt (Polgári perrendtartás, 18. § (1) bekezdés)."

II. VONATKOZÓ HAZAI JOGSZABÁLYOK

14. A bírák kizárására vonatkozó szabályok a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvényben találhatók, amelynek releváns része kimondja:

13. §

„(1) Az ügy elintézéséből ki van zárva, és abban mint bíró nem vehet részt:

a) a fél, a féllel együtt jogosított vagy kötelezett személy, továbbá az, aki a per tárgyát egészen vagy részben a maga részére követeli, vagy akinek jogaira vagy kötelezettségeire a per eredménye kihatással lehet,

.....

e) az, akitől az ügynek tárgyilagos megítélése egyéb okból nem várható (elfogultság).

15. A Polgári perrendtartás XIV. fejezete tartalmazza a Legfelsőbb Bíróság előtti felülvizsgálatra vonatkozó szabályokat. A 271. § (2) bekezdése szerint nincs helye felülvizsgálatnak olyan vagyoni jogi ügyben, amelyben a vitatott érték az 1.000.000 forintot nem haladja meg.

A JOG

I. AZ EGYEZMÉNY 6. CIKKE 1. BEKEZDÉSÉNEK ÁLLÍTÓLAGOS MEGSÉRTÉSE

16. A kérelmező azt panaszolta, hogy a polgári perét tárgyaló bíróság nem volt pártatlan. A kérelmező az Egyezmény 6. cikkének 1. bekezdésére hivatkozott, melynek releváns része kimondja:

„Mindenkinek joga van arra, hogy ügyét ... pártatlan bíróság tisztességesen, nyilvánosan és ésszerű időn belül tárgyalja, és hozzon határozatot polgári jogi jogai és kötelezettségei tárgyában...”

17. A Kormány vitatta a panaszt.

A. Elfogadhatóság

18. A Kormány előterjesztette, hogy a kérelmet a hazai jogorvoslatok kimerítésének elmulasztása miatt el kell utasítani, mivel a kérelmező nem élt a Legfelsőbb Bíróság elé terjeszthető felülvizsgálati kérelem lehetőségével, melynek benyújtása esetén a Legfelsőbb Bíróság teljes körűen megvizsgálta volna az ügy érdemét, beleértve az elfogulatlanság kérdését is. A Kormány a Bíróság esetjogára támaszkodott, amely szerint az államok számára lehetővé kell tenni, hogy saját jogrendszerükön belül hazai eszközökkel orvosolják az állítólagos kárt.

19. A kérelmező azon az alapon vitatta az érvet, hogy a bíró kizárásának megtagadásával kapcsolatos panasz csak fellebbezésben terjeszthető elő, felülvizsgálati kérelem benyújtására ilyen járulékos kérdések tekintetében nincs mód. A kérelmező továbbá azzal érvelt, hogy a Legfelsőbb Bíróság általi felülvizsgálat ebben az ügyben semmiképpen nem lett volna hatékony jogorvoslat.

20. A Bíróság hangsúlyozza, hogy a jelen ügyben a vitatott érték 42.000 Ft, továbbá késedelmi kamat és bírósági eljárási illeték volt. Következésképpen nem volt lehetőség felülvizsgálati kérelem Legfelsőbb Bíróság elé terjesztésére, mivel azt a Polgári perrendtartás 271. § (1) bekezdése (ld. fenti 15. bekezdés) - az 1.000.000 forintos törvényi küszöbértékre tekintettel - kizárja. Ebből következően a kérelmet nem lehet a hazai jogorvoslatok kimerítésének elmulasztása miatt elutasítani. Továbbá, a kérelem nem nyilvánvalóan alaptalan az Egyezmény 35. cikkének 3. bekezdése szerinti értelemben, és semmilyen más alapon sem elfogadhatatlan. Ezért a kérelmet elfogadhatóvá kell nyilvánítani.

B. Érdem

1. A felek előterjesztései

21. A kérelmező előterjesztette, hogy miközben a lakóhelye szerint illetékes bíróság és a Megyei Bíróság első tanácsa a köztük fennálló munkakapcsolatra tekintettel önként kizárásukat kérték, a Megyei Bíróság második tanácsa annak ellenére nem volt hajlandó a kizárást elfogadni, hogy bírāja a múltban már elfogultnak nyilvánította magát. A kérelmező továbbá hangsúlyozta, hogy az a tanács, amelyik a második tanács ellen benyújtott elfogultsági kifogását elbírálta, korábban már elfogultnak nyilvánította magát.

22. A Kormány felhívta a figyelmet a Polgári perrendtartásban szabályozott két fajta kizárási ok közötti különbségre. Egyrészt, a 13.§ (1)

bekezdés a) pontja olyan helyzetet jelöl, amikor kötelező a bíró kizárása az ügyből, a bíróságnak nincs mérlegelési jogköre („abszolút kizárási ok”). Másrészt, ugyanazon törvényi szakasz e.) pontja lehetőséget ad a bíróságnak arra, hogy az egyes ügyekben az adott ügy körülményeinek figyelembe vételével mérlegelje, hogy a bíró alkalmas-e az ügy objektív elbírálására („relatív kizárási ok”).

23. A kérelmező által említett kizárási okokat illetően a Kormány hangsúlyozta, hogy azon ügyek nem voltak egyformák. Az első két esetben a bírák maguk is elfogultnak nyilvánították magukat, és hozzájárultak kizárásukhoz; ezért az elfogultsági ok bizonyítása nem igényelt mélyebb vizsgálatot vagy indokolást. A harmadik esetben azonban a bíró nem fogadta el az elfogultságot, a kérelmező pedig nem hozott föl olyan további konkrét okot, ami egyértelműen valószínűsítette volna, hogy nyilatkozata ellenére a bíró nem volt objektív.

24. A Kormánynak ezért az volt az álláspontja, hogy a szóban forgó eljárás és az elfogultsággal kapcsolatos határozat nem volt ellentétes az Egyezmény 6. cikkének 1. bekezdése által támasztott követelményekkel.

2. A Bíróság értékelése

a. Általános elvek

25. A Bíróság annak megisméltésével kezdi, hogy egy demokratikus társadalomban alapvető fontosságú, hogy a bíróságok bizalmat ébresszenek maguk iránt a társadalomban. A 6. cikk ennek érdekében követeli meg a hatálya alá eső bíróságtól, hogy pártatlan legyen. A pártatlanság rendszerint előítélet vagy elfogultság hiányát jelenti, s fennállása vagy fenn nem állása különböző módokon tesztelhető. A Bíróság ezért különbséget tesz egy szubjektív megközelítés - vagyis az adott ügyben az adott bíró személyes meggyőződésének vagy érdekének megállapítására való törekvés - és egy objektív megközelítés - vagyis annak megállapítása, hogy a bíró kellő garanciát biztosított-e az e tekintetben esetleg fennálló jogos kétely kizárására - között (ld. *Piersack v. Belgium*, 1 October 1982, § 30, Series A no. 53; és *Grievés v. the United Kingdom* [GC], no. 57067/00, § 69, ECHR 2003-XII (kivonatok)).

26. A szubjektív teszt alkalmazása során a Bíróságnak az a következetes álláspontja, hogy a bíró személyes pártatlanságát mindaddig vélelmezni kell, amíg nincs bizonyíték az ellenkezőjére (ld. *Hauschildt v. Denmark*, 24 May 1989, § 47, Series A no. 154). A bizonyíték típusát illetően a Bíróság - például - annak bizonyítását kívánta meg, hogy a bíró ellenséges érzületet, rosszindulatot tanúsított, vagy személyes okok miatt szignáltatott magára valamely ügyet (ld. *De Cubber v. Belgium*, 26 October 1984, § 25, Series A no. 86). A Bíróság esetjogában hosszú idő óta bevett az az elv, hogy a bíróságot személyes előítélettől vagy pártosságtól mentesnek kell

vélelmezni (ld. például *Le Compte, Van Leuven and De Meyere v. Belgium*, 23 June 1981, § 58, Series A no. 43).

27. Bizonyos esetekben ugyan nehéz lehet a vélelem megdöntéséhez szükséges bizonyítékok beszerzése, emlékeztetni kell azonban arra, hogy az objektív pártatlanság követelménye további fontos garanciát biztosít (ld. *Pullar v. the United Kingdom*, 10 June 1996, § 32, *Reports of Judgments and Decisions* 1996-III). Más szóval, a Bíróság elismeri a 6. cikk szubjektív pártosság miatti megsértése megállapításának a nehézségét, ezért a pártatlanság kérdését felvető ügyek túlnyomó többségében az objektív tesztre összpontosítja figyelmét. A két fogalom között azonban nincs merev választóvonal, mivel a pártatlanság tekintetében a bíró viselkedése nem csupán objektíve tartható kételyeket kelthet a külső megfigyelő számára (objektív teszt), hanem személyes meggyőződésének a kérdését is felvetheti (szubjektív teszt).

28. Amikor a második teszt testületként eljáró szerv tekintetében kerül alkalmazásra, akkor azt kell eldönteni, hogy az ilyen szerv tagjainak személyes magatartásától teljesen függetlenül állnak-e fenn olyan bizonyítható tények, amelyek kételyeket ébresztenek a szerv pártatlanságát illetően (ld. *Castillo Algar v. Spain*, 28 October 1998, § 45, *Reports* 1998-VIII; és *Morel v. France*, no. 34130/96, § 42, ECHR 2000-VI). Amikor azt kell elbírálni, hogy egy adott ügyben jogos indok áll-e fenn azon félelmet illetően, hogy valamely testület nem pártatlan, akkor a pártatlanság hiányát állítók álláspontja fontos, de nem döntő jelentőségű. Döntő jelentősége annak van, hogy a félelem objektíve igazolhatónak tekinthető-e (ld. *Ferrantelli and Santangelo v. Italy*, 7 August 1996, § 58, *Reports* 1996-III; és *Wettstein v. Switzerland*, no. 33958/96, § 44, ECHR 2000-XII).

b. A fenti elvek alkalmazása a jelen ügyre

29. A jelen ügy vonatkozásában a Bíróság észrevételezi, hogy a kérelmező a Megyei Bíróság állítólagos pártatlanságát panaszolja, mivel a keresetét fellebbviteli szinten elbíráló tanács bírāja egy korábbi ügyben elfogultnak nyilvánította magát, s az e bíró ellen benyújtott elfogultsági kifogást elbíráló három bíróból kettő személyes elfogultságra hivatkozva korábban visszaadta az ügyet. A Bíróság feladata így annak megállapítása, hogy az ügy egyedi körülményei objektíve igazolható kételyeket keltenek-e a Megyei Bíróság semlegessége tekintetében.

30. A Kormány azon érvelését illetően, hogy a kérelmező semmilyen bizonyítékot nem hozott fel a tanács bírāja, dr. V. elfogultságának alátámasztására a Bíróság észrevételezi: attól eltekintve, hogy egy korábbi ügyben elfogultnak nyilvánította magát, a bíró személyes elfogultsága valóban nem került bizonyításra, s a bíró részéről nem voltak elfogultságra utaló jelek vagy cselekedetek. A Bíróság ezért elismeri, hogy dr. V.

személyes pártatlanságát vélelmezni kell. Ez azonban csak a Bíróság által felállított szubjektív tesztnek felel meg.

31. Arról is meg kell győződni, hogy a pártatlanság látszatát az objektív teszt alapján is tiszteletben tartották-e. A Bíróság felhívja a figyelmet arra a tényre, hogy a kérelmezővel kapcsolatos korábbi ügyben dr. V. - napi munkakapcsolatukra (ld. 9. bekezdés) hivatkozva - önként adta vissza az ügyet. Ez a helyzet nem változott azóta, a kérelmező a szóban forgó időszakban is abban a megyében dolgozott ügyvédként. Miközben a Bíróság nem gondolja, hogy a bíró és az érintett bíróságon praktizáló ügyvéd közötti munkakapcsolat szükségszerűen elfogultságot eredményez a bíró részéről, a jelen ügyben az a tény a döntő fontosságú, hogy dr. V. korábban azon az alapon adta vissza az ügyet, amely akkor is fennállt, amikor ő később részt vett a kérelmező fellebbezését elutasító határozat meghozatalában. Ezért a Bíróság úgy véli, hogy nem nyújtottak kellő garanciákat a bíró kérelmezővel szembeni pártatlanságával kapcsolatos jogos kételyek kizárása érdekében. A Bíróság számára ez annak ellenére is így van, hogy a tanács másik két bírójának semlegessége nem kérdőjeleződött meg, mivel a tanács elnökével kapcsolatban felmerülő, elfogultsággal kapcsolatos kétely az egész tanács pártatlanságát megkérdőjelezi.

32. A Megyei Bíróság pártatlanságának hiányával kapcsolatos kérelmezői félelmet csak súlyosbította az a tény, hogy a kérelmező által dr. V. ellen előterjesztett második elfogultsági kifogást elbíráló három bíró közül kettő korábban elfogultnak nyilvánította magát (ld. fenti 8. és 9. bekezdés).

33. A Bíróság ezért észrevételezi, hogy az ügy tényei alapján a Megyei Bíróság pártatlansága kételyeket ébresztőnek látszódhatott. A kérelmező e vonatkozásban fennálló félelmei ilyen módon objektíve igazoltnak tekinthetők, ezért az objektív teszt alapján a Megyei Bíróság nem felelt meg az Egyezmény által támasztott követelménynek.

34. A Bíróság ezért arra a következtetésre jut, hogy az Egyezmény 6. cikkének 1. bekezdését megsértették.

II. AZ EGYEZMÉNY 41. CIKKÉNEK ALKALMAZÁSA

35. Az Egyezmény 41. cikke kimondja:

“Ha a Bíróság az Egyezmény vagy az ahhoz kapcsolódó jegyzőkönyvek megsértését állapítja meg és az érdekelt Magas Szerződő Fél belső joga csak részleges jóvátételt tesz lehetővé, a Bíróság – szükség esetén – igazságos elégtételt ítél meg a sértett félnek.”

A. Károk

36. A kérelmező 1.000.000 Ft (megközelítőleg 3.800 euro) nem vagyoni kártérítést követelt.

37. A Kormány vitatta az igényt.

38. A Bíróság úgy véli, hogy a kérelmező nem vagyoni kárt szenvedett, és a teljes kért összeget megítéli számára.

B. Költségek és kiadások

39. A kérelmező nem terjesztett elő külön költségtérítés iránti igényt.

C. Késedelmi kamat

40. A Bíróság úgy találja megfelelőnek, hogy a késedelmi kamatnak az Európai Központi Bank marginális kölcsönkamatán kell alapulnia, amelyhez további három százalékpontot kell hozzáadni.

EZEN INDOKOK ALAPJÁN A BÍRÓSÁG EGYHANGÚLAG

1. A kérelem fennmaradó részét elfogadhatóvá *nyilvánítja*;
2. *Megállapítja*, hogy az Egyezmény 6. cikkének 1. bekezdését megsértették;
3. *Megállapítja*:
  - (a) hogy az alperes Államnak attól az időponttól számított három hónapon belül, amikor az ítélet az Egyezmény 44. cikkének 2. bekezdése szerint véglegessé válik, a kérelmező számára nem vagyoni kár tekintetében 3.800 (háromezer-nyolcszáz) eurót, továbbá az ezen összeget terhelő adók összegét kell kifizetnie nemzeti valutában, a teljesítéskori átváltási árfolyam alkalmazásával;
  - (b) hogy a fent említett három hónap lejártát követően a teljesítés időpontjáig a késedelmes időszakra az Európai Központi Bank marginális kamatlábát három százalékponttal meghaladó mértékű kamatot kell fizetni a fenti összeg után.

Készült angol nyelven, írásbeli kihirdetésre került 2011. július 12-én, a Bíróság Eljárási Szabályzata 77. szabálya 2. és 3. bekezdésének megfelelően.

Stanley Naismith
Hivatalvezető

Françoise Tulkens
Elnök